

Megjelenik a lap **Temesvá-**
rött minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozordásáért rendelést tehetnek
a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros,
bécsi utca 69. szám, első emelet.

DELEJTÜ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizetheti helyben a szer-
kesztőségénél, vagy a helybeli könyv
kereskedésekben; vidéken min-
den cs. kir. postahivatalnál a szer-
kesztőséghez utasítandó bérmentes
levelekben.

Hirdetések minden közhasználat-
ban lévő nyelven fölvétnek. A
beigatásért minden három hasábos
egyes sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi díj számíttatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca Uhrmann Márton
műkereskedésében.

Kedd, március 15. 1859.

11. szám.

Második évi folyam.

A néphagyományok gyűjtése ügyében.

(Folytatás.)

Az előadást illetőleg igyekezett a Grimmféle föl-
jegyzések utólrhetlen példányát szem előtt tartva álta-
lában a legjobb mesélők egyszerű elbeszélés módjához
ragaszkodni, különösen pedig a hűséget és valóságot
nem annyira a kifejezésekben, mint a lényegben
keresni.

„Mily bágyadt és színvesztett még a leghűebb
írásbeli följegyzés is egy ügyes elbeszélőnek eleven
előadásához képest, azt eléggé tapasztaltam. Elsőben
is a népnyelvok sok élő kifejezését s fordulátát az
irodalmi nyelvben éppen nem adhatni vissza; aztán
nem ábrázolható az elbeszélők hangváltozata s arc-
játéka lelki mozzanatainak a szemekben tükröződése
sat., — mi pedig hallgatóikra gyakorolt hatásuknak
lényeges föltétele. De a ki mindezt közvetlen tapasztalásból ismeri, annak a holt írásbeli följegyzés is,
csak kellelő egyszerű s természetes legyen az, eléggé
visszatükrözi az élő előadást. A kivánt arányosságot
az elbeszélésben, — a mennyiben az az egyes regék
különböző tartalma s hangjához képest általában lehetsé-
ges, — jól látom, nem értem el, — sok helyütt még
az elbeszélő szavaihoz kellőn túl való ragaszkodást
veszek észre, itt ott egy-egy beteges, érzelmű vonás
is vegyült közbe. Ellenben mily egészen másképp leng
a Grimm-ék valamennyi népmeséin át az ép s üdv
életnek tiszta lehellete!

Ama sajátlagos érték felől, melylyel a népregék
birhatnak, nem merek most szólni, minthogy nem tu-
dom bizonyossággal, valljon csak egy is közülök bir-e
valamely különös kiválósággal, minek az eddigi nagy
számu írásbeli följegyzésekkel ne lenne hasonlata, vagy
különben az élő hagyományban sehol ne fordulna elő.
Ha azonban egyébkint éppen semmi különösen új nincs
is bennök, még is legalább tanuságot tesznek a már
ismert regéknek sajátosságos alakítása és
elterjedése felől.

E gyűjtemények összeállításánál, mely külön be-
fejezett egésznek is tekinthető, nem annyira az volt
célom, hogy a tudományos érdeket kielégítsem, mint
hogy arról több irányban szives adományt nyujtsak.
Legelsőben is a mi szász népünknek kívánom e nép-
regéket bemutatni. Az ő sajátágából vevém azokat,

hozza szóljanak tehát be legelőször is, hogy bennök,
mint tükörben szemléljen holmit szelemi lényegéből s
életéből. Ha mindjárt maga a könyv nem jut is a pór-
kunyhóba, az még nem tesz külömbiséget; mert hol
mindig üde forrásból merithetni enyhítés végett, ott
nincs szükség a rég meritett s állott vízre; csakhogy
tudomásul vegye a nép, hogy abban ama történetké
foglatatnak, melyeket ő hűen fentart s ápolgat és hogy
azok ő körüle még másokat is gyönyörködtetnek. Ak-
kor majd az ilyesekben való kedvtelése kétszeressé
növekszik és a népregemesélők, kik itt ott már guny
tárgyává kezdének válni ismét becsületre kapnak és a
családok általán, mint hajdan, ismét össze fognak gyűlni
a hosszú téli estéken a nagy Lutherféle kályha körül
és annak susztorgó s lobogó tűzén elmerengve az atya,
anya s nagyanya elbeszéléseit áhítattal fogják hallgatni.
— Atalános meghasonlásu s szakgatottságu korunk ve-
szélylyel fenyegeti az erdélyi német népséget is; bal-
jóslatu szózatok, melyeknek száma napról napra növek-
szik, nem is igen messze távolban vélik már látni
enyészetét. Engem azonban e regék, néphagyományok,
szokások és szertartások gyűjtése folytán hathatós vi-
gasz nyugtatott meg az iránt, hogy az az enyészet
még sincs oly közel és még igen is eltávolítható; mint-
hogy annak jelei: az állítólagos physikai és szellemi
elernyedtség jelenségei a mi népünkben nem igen fel-
tűnőleg mutatkoznak. — Oly nép, mely nyelvét
s összes szellemi örökségét az öskorból
oly sokféle megrázó viharok közt annyi idő
óta hűen megörzvé, melyben az ősrégi saját-
tos életnek még jelenleg is annyi üde kút-
forrásai buzognak s ömledeznek, — nem
veszhet el oly hamar, és még elég erővel
bir, csak bátorsága legyen magát össze-
szedni, talpra állítani, — a kívülről körül-
özönlő áradat bontó hatalma ellen ujabb
védgátokat építeni.

Továbbá ajánlom e népregéket a mi szász váro-
saink családainak. — Már itt ugyan kissé félénken
kopogtatnak be, és büszkébb lakokban nem remélnek
oly nyájas fogadtatást, mint az egyszerű pórkunyhók-
ban, melyekben otthonosabban érzik magokat.

Azokkal a régi Lutherféle kemencékkel együtt a
városi legtöbb polgárlakból kiszorult egyszerűsmind amaz
ősrégi csöndes kedélyesség is, mely egykoron a csalá-

dot esténkint a házi tüzhely körül egyesítő; fagyos sivár izetlenség, néma komolyság, vagy zajos és bődítő élvek, melyek a szívet üresen hagyják, léptek nyomába. A korszellem, — mely még a hidegen számító értelmiséget igyekszik uralomra juttatni az elszilajult érzelmeket csupán az anyagi érdekek s külélvezet mohó hajhászatára iramítja, — lassankint városainkban is fel-
 dulja már a csöndes, megelégedett háziasságot, és folyton növekvő hódítása nyomán a családkörökben a régi hagyományoknak, családi emlékezéseknek, szülők-ről gyermekekre szájanti átszállítása által divott kedély-
 képző növelés mindinkább szünetezik. Sőt még a mi mai nyilvános oktatásunkba is sok részben behatott már a hideg józanság s fásultság e szelleme; minthogy ez is mindazt a mi nem vonatkozik az úgy nevezett „gyakorlati életre,“ s mi nem számtanilag bizonyos, mint $2 \times 2 = 4$, a gyermekektől távol tartani rendöli.
 — Ily állapotban a „balga,“ „hijábabelő“ regéket is, melyek csak valótlanságot és babonát terjesztenek, követközetesen el kell nyomni. Helyettök a szegényke gyermekeknek, kiknek élénk képzelmök mégis elfog-
 lalva kíván lenni, vagy semmit, vagy nem ritkán a számos ilyenmü jeles ifjusági iratokat dicsérettel ki-
 véve — úgy nevezett erkölcsi tartalmu gyermekköny-
 veket adnak kezökbe, melyekben többnyire holmi mondva csinált, mesterkéltn történetek foglaltatnak minden élet, minden természetes vagy költői igazság nél-
 kül, mint a gonosz Frigyesről, — jámbor Antalról stf. így nógatják őket olyasminek olvasására mit nem ér-
 tenek, a mi az ő élénk szellemöket nem bírja elfog-
 lalni, s kedélyöknek valódi tápot nem képes nyújtani,
 — hogy a rossz és kártékonyan ható műveket, minöket bizony szintén gyakran tukmálnak reájok, ne is említsük.

Valóban a mi városi ifjuságunknak azon része, mely elől bármily oknál fogva a népregék titok- és varázsteljes csodaországába elzárva maradt, melyet e tiszta gyermekköltészet illatlehellete nem érintett, meg-
 döbentöleg tünteti élénk a kedélynek olyatén hideg-
 ségét és fanyarságát, mely az érző szemlélőt aggodal-
 omba ejti. Ez oknál fogva kívánnának ime leirt és kinyomatott regék a különösen illetén ifjusághoz beju-
 tást nyerni; minthogy oly birtokot szereznek nekik, mely sajátlag hozzájuk tartozik, mely tőlök eddig jog-
 talanul meg lön tagadva.

Végül a mi távoli anyaországunkban lakó törzs-
 rokoninknak nyújtom át adományul e népregéket. Hadd szolgáljanak nekik ezek is kedves bizonyosságul, hogy a nagy német tölgynek ama kis ága, mely a távol kelet-
 ten lön elplántálva életével bíró fácskává növekedve eredeti életét s mivoltát még folyton megörzi. Hogy így a miatt künn élő véreinek, ha ebből is fölismerik, hogy mi velök vér- és szellem rokonok vagyunk, ró-
 lunk jóakaró és barátságos részvétellel emléközzenek!

Igy induljatok tehát vándor utatokra ország vi-
 lágszerte ti csöndes, szerény regécskéik, s a hol csak őszinte, gyermekteleg érületre s fogékony kedélyre ta-
 láltok, oda térjetekek be s legyen ott maradandó tar-
 tózkodástok! —“

Ki ez ép kedélyből fakadt tartalomdús szavakat figyelő elmével s el nem korcsosult érzellemmel olvassa, valljon nem fog-e komoly aggodalomba merülni a mi szellemi állapotainkra nézve, ha már azokat elfogulatlanul belátta, s nem kénytelen-e ohajtani: vajha kö-
 zöttünk is a lábra kapott vásári irodalom igen sok kártékony hatásu gyártmánya helyett inkább ily rom-
 latlan szellem-rügyek lennének felkaroltatást; hogy így a pusztítólag terjedő korszellem mételye ez által is ellensúlyozva némileg gátoltatnék s a még el nem fá-
 sult érzelmekek, a mennyiben csak lehet, a sokkal boldogabb ősi egyszerűséghez tereltetve megóvatnának, s imez oknál fogva is vajha ama sok más áldatlan tö-
 rekvés helyett, — mely annyi jobbra való tényerőt emészt föl a szánandó kábaság áldozatául, — a mi népünk sajátos kedélyvilágának még itt ott — habár szemlátomást fogyatkozva tenyésző, illetén gyermek sarjadékai is gyűjtenének legalább annyi buzgalommal s öntudattal, minövel ez a közöttünk szörványosan lakó apróbb néptöredékek közt — gyakran a mi rová-
 sunkra történik, miről ime példa is elég hangosan szóló tanuság — a rumán és szláv fajok közt történő illetén sürgést nem is említve. — melynek szintén sok jelentékeny eredményeit tapasztalhatni. Vagy bár csak a mi belátóbb lelkeseink által régebben megtakarított s a külföld tudosai előtt is figyelmet keltett néphagyományaink, midön azok egyesek buzgó áldozatával köz-
 birtokká tétetnek, nyernének valahára mindenkép meg-
 érdemlett pártfogolást, illető megbecsülést; hogy így majd egy részt ismét visszajuthatnának akár együgyü eredeti alakjukban, akár művészi felfogás által célszerűen ido-
 mitva az ő legsajátabb ősi fészkeikbe, honnét a mind-
 inkább elharapódzó korcsosodás által ujabban már nagyánt kiszorítottatnak, és lennének másutt is széltében az elbárgyult érzelmekekre üditöleg hatékony forgalmat, a természet igaz hiveinél különösen tovább is gondos ápoltatást s tenyészetet; másrészt pedig keltenének a szellemi munkásság hü napszamosai közt minél több figyelmet arra, mi a megvesztögetetlen népérzelem világában kiaknázásra méltó s úgy szólva kiapadhatlan termékenységgel ajánlkozik, hogy az észlelő magasabb tehetségek mint ép anyagot a felvirulásnak indított nemzeti művészetek terén jó sikerrel alkalmazzák. Ugyanis a nemzeti költészetnek ez életerővel teljes mag-
 vak általi hathatós gyarapodását s mondhatni újjászüle-
 tését más nemzetek fölvirult irodalmi is eléggé bizo-
 nyítják, meg a mienk is bőven tanusítja már nemcsak elméleti de még inkább gyakorlati kimutatásokban.

(Vége köv.)

Karcsai G.

Budapesti sürgönyök.

Pest, március 8. 1859.

Bucusu estély vacsora nélkül, és hangverseny vendég nélkül — a pesti vásár álarcosan — nem csak a politikus foghat csizmadiát, hanem a csiz-
 madia is mehet kacavadászatra — tavaszi virágok — róza és nefelejcs —
 halt! werda? mi a jelszó? ki vagy, mit akarsz s mid van? — Forray
 album, császárfürdői album, és Bagolyfi-album — a kis „Merkur“ mege-
 vett egy rablót, s csuful megcsömörlött tőle.

Mily gyors változás! valóban ha nem a gőz kör-
 szakát élnök, a hol a köntös, cipő, és a humoristikus

naptárak gözzel készülnek; a hol továbbá a harc és háboru (kérem szépen mi nem terjeszkedünk tovább a családi körnél) az adósság, az emberi nagyság, sőt még a házasság per dampf történik, csodálkozni lehetne azon a gyors változáson, melyen a főváros egy huszonnégy óra alatt keresztül ment. Tegnap még mindnyáján mosolygó arccal hatottunk keresztül a hullámozó sétáló tömegén, s mintegy edzve a sugárzó reménytől, bátran szembeszálltunk a keringő hírekkel, melyek, minthogy gyaníták, hogy bizony nekünk nincsenek mozgó hitel (credit mobilier) részvényeink, egész piquantsággal tudatták velünk, miszerint ezen papirosok értéke egyszerre úgy felszökkent, mint valamely iparlovag igényei egy szerencsés fürdő-saison után; de ma már csüggesztett fővel mélézünk, nem a váci utcán, se nem a Dunasoron, hanem távol az emberi zajtól valamely külváros néma sikátorai között, hol a látható személyek jellemző egyformasága némi kezességet nyújt a kölcsönös biztosságért.

S honnan ezen levertség? kérdi egynémely olvasó: azonnal megfejtjük.

A fővárosban még szintén gyakorolják, vagyis inkább gyakoroltatják a vendégszeretet erényét, s ha egy jelentékeny vendég körünkől eltávozik, oly üreget hagy vissza koblünkben, hogy azt még Reichel a prágai tenorista, a ki most nemzeti szinpadunkon a szabadságon lévő Ellingert véli pótolni, sem képes betölteni. A bánat annyival fájosb, minthogy a tegnap éjjel körünkől távozott vendég, oly élénkséget idézett elé társas köreinkben, hogy az élvek mámorában az emberek egészen megfélekedtek teendőikről. A házi urak nem steigeroztak; a házi barátok nem estek terhül, a hitelezők oly nyájasak voltak, hogy nyájasságukban alterum-tantumra adtak pénzt quantum satis; az agg szüzek ideoiglenesen lemondtak háborui szándékukról, szóval a vagyoni és személyi bátorság oly sicher volt, mint egy zsiros örökség után a jó parthie. Ezen eldorádói élet még csak tegnap érte el tetőpontját, midőn az ünnepelt vendég egy nagyszerű bucsúestélyt rendezett, a mely arról tön tanuságot, hogy a távozott vendég több jó tulajdonsága mellett, még szabadelvű is volt; mert az egybegyűlt vendégek sorozatán a rangkülömbőség dacára oly egyetértés látszott, mintha mindegyikben egy ugyanazon lélek, egy ugyanazon akarat működött volna; mindenki tehetett a mit akart, sőt ehetett is a mit akart (ha pénze volt); mert a meghívottak izlését nem akarván korlátozni, a házi ur nem rendelt vacsorát, a miből az is látszik, hogy mennyire van áthatva a korszellemtől.

Most már belátja a tisztelt olvasó, hogy mennyire igazságos a mi bánatunk, és mennyire fájhat egy ily derék vendég — mint a mi sirbaszállt farsagunk volt hirtelen eltávazása.

No de nyugodjék békével, s ne háborgattassa magát azon szomorú következmények által, melyeket boldog ittléte szült. Hiszen ő legalább kárpótolta az embereket, míg az emberek megfordítva cselekesznek, a

mennyiben először megszorítják egymást, és utólagosan nem nyujtanak kárpótlást.

Ki nyujt p. kárpótlást Laszner urnak, a ki f. h. 6. az Europa teremében vendégek nélkül rendezett hangversenyt? s viszont ki nyujt vizsgálatást az ott megjelent csekély számu vendégeknek, azon szomorú élményeért, hogy tapasztalniok kellett, miszerint a mai világban hang nélkül is lehet versenyezni? nemde hogy senki?

Ne nehezteljünk tehát a farsangra utóize miatt, hiszen utóize is mutatja, hogy nem volt keserű (én legalább nem léptem frigyre Hymen atyussal) a mennyiben az álarcoskodás még most sem érte végét; már azt pedig csak belátja mindenki, hogy sokszor az álarcoskodás többet ér ar orcátlanságnál.

Még maga a pesti vásár is álarcban jelent meg; mert a ki ismerte a régi pesti vásárokat, lehetlen, hogy a mostanira ráismerjen. Ennek ugyan nincs valami különös jó oldala; de ha tekintetbe veszik, hogy sokszor mily izetlen portékákat hoznak nekünk szomszéd atyafiaink, és nem szomszéd sógoraink, valóban örülni lehet, hogy álarcban jelennek meg, legalább meg vagyunk kimélve a hirtelen rossz hatástól. Meglehet, hogy a politikusok sem fognának annyi csizmadiát, ha a farsang privilegiumát, az álarcot nem használhatnák.

De nem csak a politikusok tarthatnak most csizmadia vadászatot, hanem a csizmadiák is kacsázhatnak, ha t. i. van fegyverengedélyök.

Már teszem foghatott volna-e Montalembert (hires politikus) jobbizű kacsát, mint minőt fogtam én, midőn a multkor azt sürgönyöztem a „Delejtűnek“, hogy a nemzeti színháznál a casus belli ki van egyenlítőve, holott hire sincs, hogy kiegyenlítették? — No de se baj! ünnepélyesen ígérem most, hogy ezentul, ha hirtavasatra indulok, többé nem vesztegetem a töltényeket olyan apró szárnyas állatokra; hanem ha már vadat akarok ejteni, mindenesetre bakot lövök.

Most azonban nincs kedvem vadászni, és azért színházba megyek, habár tagadhatlan, hogy rövid idő óta sehol sem lönek annyi bakot, mint Thaliánk ligetjében. De nem is csoda; mert a hol annyira zöldel a mező, hogy még az ördög is zöld színben tünik elé, lehetlen hogy gyűlhelylyé ne váljék a bakoknak, melyek annyira szeretik a zöltséget, hogy még a reájok célzó vadász is zöldeket lö.

Tehát a mint mondám én a multkor rosszul sürgönyöztem; mert Egressy, Szigeti, és Réthi csakugyan idehagyják a színházat; mivel csak hatszáz forinttal kapnak többet, mint azelőtt, holott a színháznak tavaly csak 16000 forint deficitje volt, és így azt a száz forintot még könnyen megadhatták volna, már csak azért is, mivel elvkérdés. Az elv t. i. abban áll, hogy a három jeles színész kitűzte magának elvül, hogy legalább egynek közülök kell annyit kapnia, mint a harmadrendű énekesnek. Az elv mindenesetre szép, és jellemszilárdságra mutat; de vajjon nem jön-e össze-ütközésbe a drámai elvvel, melynek fentartása áldozatba kerül, az más kérdés. [Szerény véleményünk

szerint örülnünk lehet, hogy a jelenlegi körülmények között a nemzeti színház képesnek mutatkozik egy drámai színésznek 2400 ft. fixumot fizetni, mely habár nem is vetekedik a tenorista fizetésével, még is elfogadható, a nélkül, hogy az önfentartási aggodalom a szegény nemzetnapszámokra nehezhülne. A tenorista egy óra, egy perc alatt veszítheti el hangját, míg a drámai színész 60—70 éves koráig is szolgálhatja a művészetet. Igaz, hogy a közönség zokon veszi e derék színművészek elbocsátását, és egy része a közönségnek már több ízben demonstrált is koszoruzápor, és éljenrivalgások által, melyekkel a távozó kedvenceket elhalmozták; de vajon segíthet-e a morális részvét a kérdéses bajon? és vajjon a fiatalság lelkesedése szaporítja-e annyira a színházi pénztárt, hogy a drámai színészek követeléseit teljesítenek a nélkül, hogy az operát feloszlassák? Azt pedig csak nem tesszük fel a magyar művelt fiatalságról, hogy az opera felozlatása mellett szavazzon; mert eltérve attól, hogy az operában szintén a hazának érdemes gyermekei működnek, mint p. Hollósy Kornélia, Fűredy, Kőszeghy, Bignio és mások, csak nem kívánhatjuk azt, hogy zenei művelődésünk tere, mely eddigelé annyi áldozatba került, parlagon hagyassék azért, mert dráma fizetési elv forog kérdésben?

Mondjuk hogy fizetési elv, mert maga a drámai elv csak akkor veszélyeztetnék, ha a bizottmány fizetés leszállítás által akarná kényszeríteni a drámai művészeket, hogy hagyják el azon intézetet, melynek díszét képezik, és melyen az egész nemzet forró szeretete csügg; de a bizottmány nem tette: sőt ellenkezőleg 600 pft díj felemelést ajánlott, a mi, tekintetbe véve, hogy a drámai személyzet a Rónaipár, és Priell Corneliával mindenesetre nagyobbodott volna, csakis a mellett tanuskodik, hogy a bizottmány szintén szívén viseli a drámai ügyet.

Nemde hogy hives szél fú a kerepesi utca felől? Hja hiában, még ott tél van, s pedig hideg tél, a mi annival meglepőbb, minthogy a nyíló virágok már a tavasz szürkületét hirdetik.

Thali Kálmán tehetséges és szorgalmas költőnk „Zengő ligetje,” Bulyovszky Gyula jeles tárcászunk „Nefelegtse” és a Hercz testvérek által kiadandó „császárfürdői album,” világosan mutatják, hogy már nem messze a kikelet, melyben a természet rózsái, és nefelegtsei mellett, az irodalom mezején is terem egy egy bokrétára való virágbokor; sőt a mi több, a tél is termett az idén egynehány szép virágot, mint minők b. Kemény most megjelent „Rajongó” című regénye, a „szellemi röppentyűk” és a „Forray”-féle album, mely érdekes beltartalmán kívül oly fényes kiállítású, hogy bátran ki lehet mondani, miszerint ilyet a külföld is alig mutat fel.

A nagyszerű nyomdai kiállítás, Hercz János urnak szép érdeme, a ki ezen iparágnak előmozdítási törekvésében példás buzgalmat tanusít.

Az említett munkákon kívül még én is szándékoztam egy „Bagolyfy-albumot” kiadni; de oly cudarul

megbuktam, mintha a kiadandó munkáról valami vad kritikusk már előre mondta volna ki a circum dedermot. Szegény vállalatom! az egész hibája az volt, hogy én csak oly irótól akartam elfogadni dolgozatot, a ki még nem polemizált, s képzeljék önök — dugában maradtam; mert nálunk még azzal is polemizálnak, a ki állítólag még ugyan nem irt, de írni akar, ez már még is sok, s még is úgy van.

Legközelebb is egy szerény uri ember végig megy a váci utcán, és a szerencsétlen egy előfizetési felhívást tartva kezében, hirtelen ezen szavakkal ragadtatik meg egy uri ember által: „Halt! wer da? mi a jelszó? ki vagy, mit akarsz s mid van?”

A megtámadott nem vesztvén el lélekjelenlétét, egyszerűen felelt a tett kérdésekre: én Fribeisz Ferenc vagyok, a kiadandó „Nefelegtse” című szépirodalmi lap szerkesztőtársa, s ön mit akar?

— Ép önt keresem: hogyan merészelte ön nevével, mint szerkesztőtárs a publikumnak bemutatni, holott önt nem ismerik, soha sem irt semmit, nincs neve, s még azon felül Fribeisz István testvére, ez mind olyan dolog, a mely önnek tiltja a szerkesztői fellépést, s ön még is elég szerénytelen?”

— Uram! felelt a kiméletlenül megsértett — hogy ön kicsoda, azt udvariatlan hangja után itélve, jól tudom; de hogy udvariatlanságát velem érezteti, a ki csak most akarok fellépni, az eléggé tanusítja, hogy nálunk a kenyéririgység óriásilag halad. Én az igaz, hogy eddigelé nyilvánosan fel nem léptem; mert szerintem jobb névtelenül képződni, mint névlegesen képződni. Én az irodalmi téren más illetékes ítélőbiróságot nem ismerek, mint a nyilvános véleményt; a nyilvános vélemény pedig mindaddig el nem ítélt bennünket, míg a tárgyalandó tény mint corpus delicti nincs előtte. Vagy tán azt hiszi kegyed, hogy egy rossz beszély vagy száz költemény (alkalmasint 105öt akart mondani) közrebocsátása érettségi vizsga gyanánt tekintik a szerkesztői privilegiumra nézve? Higyje el nekem, hogy ismerek én jó írókat mint rossz szerkesztőket, és viszont igen közepszerű költőket, mint még közepszerűbb szerkesztőket, (nem értjük) és azért ön még sem ütközik meg bennök, és csak én rajtam akarja gyakorolni a tilalom szigorát. A mi pedig bátyám piritó emlékéit illeti, elég lovagiatlan öntől, hogy azt velem ily módon éreztetni nem átalja. Azért mert Kain gazember volt, nem következés, hogy Seth bátyja nyomdokát követte. Legyen meggyőződve, hogy még azon esetre is, ha nem oly jeles egyéniséggel szövetkeztem volna mint Bulyovszky, kinek neve szeplőtlenül áll a magyar közönség előtt, és kinek jeles tolla kezeskedik arról, hogy a „Nefelegtse” még az én közreműködésem mellett sem lesz kénytelen háttérbe szorulni a többi szépirodalmi lapok között, mondom még azon esetre sem volna szentebb előttem semmi, mint tett ígéretem teljesítése által a közönség méltó igényeit teljesíteni, s most Isten önnel. —

Hogy a kettő között kinek volt igaza, azt úgy hiszem nálunk nélkül is kitalálják, és azért nem szólok semmit, a mi rám nézve, a ki ugyan csak szeretek fecsegni, nagy baj.

No de azért mégis mondok még valamit. Hát képzeljék csak önök azt a ritkaságot, a mi most nálunk történt: „Merkur” megevelt egy rablót, és azonnal úgy megcsömörlött, hogy

az e miatt használt víztömegtől azonnal vízkórságba esett; pedig a rabló nem is élt. Ne gondolják azonban, hogy az olympi Merkurról van szó, a ki a mult héti rossz börzeüzet folytán, valami uzsorást falt meg dühében, nem korántsem; mert az egész csak abból áll, hogy az itteni „Merkur“ című német lap Felekinek újabb népszinművét, melynek címe „Angyal Bandi“ oly irtoztató étvágygyal taglalja, és falatonkint meg is eszi, hogy ezentul ugyan csak legény legyen a gáton, a ki ezt a megemészthetlen kosztal élő „Merkurt“ megemészti.

Bagolyfy.

Levelezések.

Szatmár, febr. hó utolján. Van nagyon nagyon sok szép része Magyarhonnak, s szép részein szebbnél szebb tájak fekszenek, úgy; hogy ha választani kellene az embernek, bizony hirtelenében el sem tudná magát határozni, melyiket válassza hát? de a sok szép tájak között igazamra mondom alig van egy szebb: mint a Szamospart, az erdőkoszorus virágos hegyormu „bükkalj“ tözsomszédja, s mégis olyan keveset hallani rólunk!!

Pedig mi nem henyélünk tunyán a tétlenség vánkosán. Munkálkodunk csendesen zaj nélkül; s ha mégis nem jutunk eszébe senkinek, nem a mi vétünk...

Városunkat akár szellemi akár anyagi létét tekintjük, bátran párhuzamíthatjuk bármelyik vidéki városunkkal is, (természetesen csekély számát lakosságunknak tekintetbe véve) mert — Szatmárnak van állandó színháza, bárha nem nagy, de még is van; s hogy iszonyu költsége dacára is, melyet a színházra költött, benne a hátulsó páholyok egészen célszerűtlének, az nem a város, hanem az építész hibája... Jelenleg színészeink nincsenek; de a színészek helyét egy ügyesen szervezett városi műkedvelő társaság pótlandja, mely előadásait a jövő napokban megkezdi.

Szellemi művelődésünk előmozdítására van jól rendezett casinónk számos taggal és szigoru, pontos kezeléssel — mely csaknem minden lapot hordat, nem mulasztván el minden jobb irodalmi terméket is meghozatni... Különb az olvasási vágy és irodalom pártolási jó szándék nem csak casinónk tagjai között van meg. Ezt a felsőbb és középosztály majd minden egyéneinél föltalálhatni, de más a baj! s noha szép számmal járnak városunkba a hirlapi közlönnyök, mégis én igazságom érzetében ki merem mondani; hogy az irodalom pártolás nálunk nem olyan, minőnek édes nyelvünk jelen állásában egy nemzeties önérzettel s igaz hon- s uralom szeretettel bíró városban lennie kellene.... Olvasni szeretünk uraim! de pénzt adni érte nem akarunk! A lapokat csaknem egymás kezéből kapkodjuk, de áldozni reá nem szeretünk... Nincs pénzünk reá“ mondják sokan „nincs! A legjobb akarat mellett sem tehetjük. Igaz az uraim, hogy jelen szük körülményeink minden fillér kiadásánál igénybe veszik figyelmünket: hogy csak a legszükségesebbekre költsünk, s ne adjunk ki pénzt feleslegekre akkor, midőn a legszükségesebbet is alig tudjuk beszerezni. Ez úgy van...! De hát hogyan nevéssük ki azután az olyan gyarlókat, a kik pénzsükőről panaszkodva, mindamellert, hogy a legszükségesebbektől a fillért is sajnálják, pusztá haszontalanságokra százakat dobnak ki. „Hm. hiszen az ilyenek“... gondolják önök!!

Én is azt mondom!! — — — Pedig lássák uraim, vannak sokan igen nagyon sokan olyanok... Sőt uraim és hölgyeim beszéljünk őszintén, hisz nem hallja meg senki a mit mondunk: mindnyájan olyanok vagyunk. Csodálkoznak ugy-é? talán haragszanak is. Kérem kérem még ne, csak egy kis türelmet. Lássák az irodalom termékei, a jó könyvek, hirlapok a legszükségesebb elkerülhetetlen cikkek egyike. Az olvasmány a szellemnek mindennapi kenyere, miként a testnek a kenyér elkerülhetetlen, ugy a szellemnek a könyvet, az olvasmányt nélkülözni nem lehet; mert valamiképen a test meghal elvész táp nélkül, ugy a szellem is szükségéhez szabott szellemi kenyér nélkül, a mi az olvasmány, eltörpül, elsilányul, kivész. És mégis a könyvre, melyben szellemi kenyérünk, az olvasmány foglaltatik, e legszükségesebb tápra sajnálunk költeni, sajnáljuk ápolni a lapirodalmat, s egy pár könnyen nélkülözhető fillért vinni önhasznunkért nemzeti nyelvünk művelődésünk oltárára. hanem haszontalanságra marokkal szórjuk a pénzt. Ezek a haszontalanságok pedig én előttem a tulságos, és nevetségig boszantó fényüzési cikkek, melyek rettentő károsak, mert az ember százezer gondba s kétszázezer adósságba bele veri magát.

Ezen themáról sokat lehetne értekezni, de nem akarok senkit ócsárolni, mert kedvem inkább telik, ha valakit megdicsérhetek, mint például a városunkban létező és magasztos célu n ö g y l e t e t, mely már öt év óta áldásos sikerrel működik; terjesztvén az egyszerűséget, és örökdő gonddal ápolva, segítve, vigasztalja azokat, kiket a sors gyámoltalanul elhagyott... Ez igazán a városunkban létező sok egyletek között egyike a legnemesebbeknek. A másik hasonló ehez kórházunk — melyet — hogy megkülömböztessenek a nagyszerű irgalmas szerzetféle kórházról*) — rendszeren „városi kórodának“ neveznek. E városi kórodát — valamint a másikat is — boldog emlékü nem rég elhunyt kedves ősz püspökünk Hám János áldozatkésztsége s szegényei iránti hő szeretete állítatá föl; arra akarván általa hozni a dolgot, hogy a házi koldulás megszüntessék. Ugyan ily végből alakult a szegények dolgozóháza is.

Szellemi életünk előmozdítására alakult egyleteink között különös figyelmet érdemel Lehoczky János nagyszerű könyvkereskedése és választékos kölcsön-könyvtára, mely nem csekély tényező volt arra, hogy közönségünk az olvasást megkedvelje. Szép reményekkel nézünk elé a megyebeli lelkes növendék papság között, — mintegy négy év előtt alakult irodalmi egyletnek is; mely „A Szent-Alajos társulat-tól“ féle aláírással már sokszor közlött a lapokban jeles költeményeket. A nem sokára nyomda alá adandó, mügönddal irt jeles havi füzeteiből minden elfogulatlan olvasó meggyőződhetik arról, hogy megyénk derék növendék papsága, mig egy részről magát az egyházi pályán elkerülhetlen tudományosságban kiművelni törekszik, más részről egyik legfőbb vágyát teljesíti, olvasóit nemzeti érzelmre és tevékeny honszeretetre buzdítván. Mivel már elkezdtem irodalmi dolgokról beszélni, nem hagyhatom említés nélkül főgymnasiumunk 8-ik osztályának növendékeit sem, kik mig áldozattal 5 hirlapot járatnak [saját pénzükből osztályuk számára, addig önmaguk is — tökéletesiteni kívánván gondolataik kifejezését, — egy hetenkint megjelenő

*) Mirel még lesz alkalmunk szólani!

írott lapban rakják le irodalmi kísérleteiket, egyik érdemes tanárunk ft. Keszler Ferenc felügyelete, illetőleg igazgatása alatt. A lap címe „Méhkas...”

Van kisdedóvodánk a lelkes nőegylet felügyelete alatt. Birunk gépgyárral, nyomdával. Haladunk anyagilag és szellemileg, s ha városunk törekvéseinek sikere nem is vivott

ki még eddig magának valami országra szóló hirt, de mégis végig tekintve ügyekezettünkön azon jutalmazó önérettel nyugtathatjuk meg magunkat, hogy nem maradtunk hátra; bár ha még többet is tehetnénk!! s pedig tehetünk, csak akarat kell hozzá s türelmes kitartás egy-egy kis áldozatkészség kíséretében.

Zarándi Aurél.

T Á R C A.

Az árkádiai boldog élet.

Midőn a városi ur és urnők az élvezet oly sokféle ne-meire is ráunnak, akkor mi falusi férj és feleség, ha egyéb foglalatosságunk nincs, tollfosztással üzzük unalmas téli időnköt. Mert még annyira nem haladtunk előre a műveltségben, hogy a városiakat tudnánk hiba nélkül utánózni. Minek egyszerű oka talán abban is rejlik, hogy Fortuna asszony minket kegyével nem szokott terhelni. Azért, midőn a városi ur és urnő maguknak külön lakást tartanak, mi falusi férj és feleség kénytelenek vagyunk egy szobában megférni. Azért neveztek el minket falusi embereket férfiaknak vagy férjeknek, mivel a nőkkel össze kell férnünk. — Ez ránk férfiakra nézve jelenleg már nyomasztóbb kezd lenni, mint még tavall is volt. Mert feleségem asszony eddig még nem hordozott abrincset, — maga is elösmerte, hogy az hordóra való, — de mióta megtudta, hogy az nem csak divat, hanem egyszerűsmind a gonosz szellemek megszállása ellen talizmán gyanánt is szolgál, azóta a legerősebb abrincset szoknyájához varrva hordozván, vele egészen a sarokba szorit. Én ugyan önként is ilyenkor mindjárt oda húzódok az asztal mögé; mert attól félek, hogy ha elpattan az abrincs, olyan cifra táncot járát velem, mint a gyolcsos tót a klapoccal, midőn a „viszkocs Jano“ szavak mellett annak lábikráit ostorral legyezgeti.

Igy a sarokba szoritva vagyok ugyan, de vigaszomul szolgál az, hogy önként választám helyemet, mely ugy is nálunk falusi magyaroknál főhely; aztán máshol még roszabul is lehet a dolog. Mert midőn minket így egy kis tollfosztásra szoritának, akkor például a török férjem uramék — mint mondják — csaknem minden oly foglalatosságot űznek, minőt nálunk csak a nők szoktak. — Még is láttam már oly művelt egyént is, ki a mellett, hogy szerette oldalbordáját — amugy művelt módon — jól eldöngette, heves szónoklattal nyilvánítva a törökök barbárságát s a töröknői emancipáció óhaját. Pedig ments meg uram minket magyar embereket az oly hatalomtól, hol a férfit az ajtó előtt hagyott papucs is visszaretenti a bemeneteltől! —

Elfoglaltván helyemet, hogy a gyermekeknek is példát adjak, — mert erővel a dologra szoritani nem akarom őket, nehogy elnakacsoskodjanak! minthogy az erőszak okvetetlen ellenhatást szül, — hozzáfogtam az én legkedvesebb dolgomhoz. Emberi természetünknel fogva mindenféle jóból a legnagyobbat választjuk ki magunknak; így én is mindjárt a legnagyobb tollhoz nyultam. Ez eszembe hozta ama kedves mulatságonat, midőn egykor tiszteletből annyi bötüket alakítottam, mint a faraók idejében az egyiptomi jobbágyok téglákat, melyeknek ök annyi hasznukat vették, mint mi veszszük jelenleg azon bötüknek. Hja! de mit nem tett akkor a tisztelet? Hát még a hír? ! Mit nem áldoztak és áldoznak a hírért, még az olyanok is, a kik szerint olyan az, mint öregnek a mankó, melyet alóla a legkisebb gyerek is elüthet. Mit nem áldoznak némelyek például csak azért is, hogy nevéket valamely lapon kinyomatva lássák! Pedig ha tudnák, mily irgalmatlanul sujtja azt néha a véletlenség, — vagy

néha a rosz akarat, — ugyanannyi áldozattal váltanak azt vissza. —

Ugy cikáznak az emberi koponyában a gondolatok, mint a felhőkben a villámok. Alig tünt szemembe a toll, mindjárt eszembe jött az egykori írászat; erre mindjárt az abból háromlott haszon sat. A haszon erre ismét vágyat gerjesztett bennem az írásra, azért az én tollamat hegyesre faragtam és hozzáfogtam a mulatsághoz. — Ugy jártam a tollal, mint az egyszeri angol a kötéllel: ki azt fogadta meg gyóntatója előtt, hogy többé soha sem kísérti meg az öngyilkosságot; azonban hazamenetekor meglátván a kifüggesztett köteleket ezekből — a lelkésztől kapott pénzen — megvett egyet, és nem tudván ellenállani a csábító kísértetnek, fölakasztá magát. —

Azonban a mily könnyen elszántam magam az írásra, oly nehezen találtam föl azt, hogy miről irjak valami olyast, mi oly kedves lenne a nyájas olvasónak, mint Byron lord a szép hölgyeknek. De ez oly zavarba hozott, hogy földhez vágtam kinomban ama kísértő szerszámot, melyek rokonai által annyi jó, de oly sok rosz is háromlott az emberiségre.

Fölkeltem tehát az asztaltól, és elővettem a gondoszlató pipámot. — Mert nekem nem adatott az a szerencse, hogy ama „Depo“ nevű földi paradicsom — bú elfelejtésből — izlelhetném öregbiró urammal ama különféle ízű nektárt, melyet az izléstelen ember műveletlen szóval „torokmaró“ néven illet. —

Már éppen gyujtani akarám pipámra, midőn egy rőt s borzas felhőkergető garabonciás diák, „arme rajzender“ szavak mellett félig kinyitván az ajtót, másfél krajcár költséggel, kíségetett a bajból. Ugyanis a pénz eszembe juttatá, miként egykor egy tanítónál — hanyódott könyvből azt olvastam, hogy Agezilauz — vagy kicsoda? — azt mondá, miként tetszeni az embereknek ugy lehet, ha mindig azt tesszük, a mi nekik hasznos, és azt beszéljük, a mi nekik kedves. Hallottam pedig azt is, hogy az emberek legjobban szeretik a pénzt olvasni; — nem tudom igaz-e, mert én mást tapasztaltam; — azért azt gondoltam, hogy jó lesz valamit a pénzolvasásról írnom. De itt ismét fölakadtam; mert kezembe akadt T. P.-nek „Az új pénz és annak átszámítása“ című könyve. — melyet — mivel elkerülhetlenül szükséges minden embernek — mindig magammal hordozok — s ugy jártam, mint Ezópus a rabszolga-vásáron, midőn a mellette levő rabszolgák mindent tudván, neki semmi tudni való nem maradt.

No de semmit sem tesz ez! hiszen nem csak a pénz teszi a boldogságot, hanem a szellemi élvezet is. — Észrevette ezt már némely író is; azért átszellemül, és — Ilés látnokot utánózva — tüzes szekéren elragadtatja magát néha Londonba, vagy Amerikába, ott vélvén elérni az aranykori árkádiai boldog életet, melyet már annyiszor megénekeltek a költők. — Mintha csupán Arkádiában lett volna a boldog élet. — Pedig van még árkádiai élet máshol is; — van igen is; és e boldog lakhely Jámbofalva! Ide jöjjetek ti régi boldog egyszerűség és szabad élet ohajtói, hol az aranykori szabadság mintaképeül főnmaradt, hogy a természetnek elkor-

csult sarjadékait szerinte idomíthassa az utókor! Jámborfalvára siess tehát szabadság szomjazó atyámfia nyájjaival! hol szabadon úgy legeltetheted azokat, mintha az északamerikai szabad indiánok földjén volnál. Szabadon eresztethed itt sertvéseidet a közlegelőn, mert még mikor a naptárok 18·5-öt mutattak, kimondá az értelmes öregbiró, hogy ott jobban nő a fű, hol a legelőt fölthurják a sertvések, mint más helyen. Szabadon legeltetheted itt a vetéseken juhaidat, mert az érdemes tanács még az özönvíz utáni 1844-ik évben — midőn a község juhásza egy özvegynek buzavetését leéttették — kimondá, hogy „boldog az a föld, melynek vetésein juhok járnak; és jutalmat érdemel az oly juhász, a ki juhait a vetésen járattja!” — Az ily bölcs mondatok pedig fiukról az unokákra szállván, örök emlékül azokat föntartják. Mert őseiknek hű tisztelői lévén, tudják hogy azok csak úgy élnek az utókorban, ha intézkedéseiket föntartják! —

Mondják, hogy a törökök igen tudnak a szavak kétértelműségével élni; de a főncbbi ítélet arra mutat, hogy a jámborfalvi tanácson túl nem tesznek. Mert nem igazságteljesek-e ama boldogult tanácsosok szavai, miután csak a buja vetéseket szokás legeltetni? és nem érdemel-e gazdájától jutalmat az oly juhász, a ki annak takarmányát kimélve, más vetését legelteti? —

Szokoly Viktor megéneklé a mézesberényi boldogult kupa tanács bölcseségét; de mi az a jámborfalvi tanácséhoz képest?! Azonban az igazat megvallva, a jámborfalviak is máshonnan nyerték tudományosságuk nagy részét. Ugyanis Tudósházáról vitte azt oda két kiköltözött egyén úgy, mint egykor Kadmusz az egyiptomi bötüket Görögországba, melyekkel egyszorsmind átköltözött oda a bölcsészet is úgy, mint Tudósházáról Jámborfalvára. Mert Tudósháza — mint a neve is gyaníttatja — merő tudósokból állott. Mit annál inkább elhihet a jámbor olvasó, mivel önmaguk is úgy hittek, hogy ők a legokosabb községet képezvén, tudományukat senki föl nem érheti. — Innen nyerte érdemlett nevét a község, és leginkább egy különös ötlet által, mely így történt. Szétverettetvén Dózsa körösztösei Zápolya serege által, már Dózsan a kegyetlen ítélet is végre hajtattott, midőn egy község előljárói Zápolya előtt azon kérelemmel jelentek meg, hogy adná tudokra: kinek parancsát teljesítsék: Zápolyáét-e, vagy Dózsaét? Ezen okos ötlet által a község kivívta magának a Tudósháza nevét. —

Innen vitte át Jámborfalvára az említett két egyén a tudományokat, kiknek egyike Tanos Jani, másika Lángész Marci, s kiket a nyájas olvasóval megösmertetni csak azért is szükségesnek véltem, mert bűnömül róhatná föl az utókor, ha nevék feledékenységre menne. Mert az első, ha oly állásba helyezi magát, mint ama világ hét csodái közül való ércember, — mely egyik lábát a tengerszoros egyik, másikat a másik partjára téve, roppant mécsével világított a hajósoknak, — s egyik kezét nadrághasadékába dugván, tisztésesen egyet köp, ilyenkor ha ügyvédi szerepet visel, kérdéseivel oly zavarba hozza ellenfelét, mint egykor a párisi szószéken Thiers; — azon különbséggel azonban, hogy ez sebes beszédével és szavak halmazával, emez pedig lassu s jól kiszámított kérdéseivel hozza zavarba ellenfelét. Mert szükséges tudni azt is, hogy ő jól tud számolni és bírja Ariadne fonalat, melynek segédelmével vezet a jámborfalviak nagy részét — a tévelyben.

A másik meg többet nyom a mérlegen! mert ő jobban érti a hadászatot, mint Canrobert; törvényt, politikát sat. de főkép a bölcsészetet ujjában hordja. Számolni pedig úgy tud, hogy senki jobban. — Ezt ő őseinek szokása szerint maga erősíti, és tettel is bebizonyítja: mert a községet nem egyszer kiszámolta. — Tudománya kitűnik leginkább egy esetből, mely úgy történt. Az érdemes öregbiró és egy pár előljáró egy térképet vizsgálván, midőn ki nem találnák, hogy micsoda, vagy mire való volna az a valami, a mi a nyilvesszóhoz, vagy a dohányfüző-tühez hasonlít, Lángész — megcáfolván a jegyző ellenvetéseit, — és pedig okokkal tá-

mogatva! — megmutatta, hogy az a föld átmetszését jelenti. — Csoda-e aztán, hogy a jámborfalviak nagy része úgy megy a két okos egyén után, mint a birkák a kolompos juh után?

Mondja bárki aztán például nekik, hogy a földet trágyázni kell, mindjárt bebizonyítják ők, hogy az által csak gaz terem a földön. Azt pedig példákkal megmutatják, hogy mindig jobb az a vetés, melyen a marhák járnak, mint a mely békével marad. Azért szerintök nincs szerencsétlenebb eszme, a tagosztály elvénél. A tagosztály nem létének köszönhetik, — ugymondván — hogy minden marháik el nem vészett a szárazság miatti legelő hiányakor!

Számtalan ily bölcs mondasok, ősi hagyományok, élnek a jámborfalvi unokák emlékezetében, miknek elősorolásával fölhagyván, miután csekély tehetségemet felülhaladná, leteszem tollamat azon mindennapi ima kíséretében: mens meo uram mindnyájunkat a jámborfalvi boldog árkádiai élettől!

Krusovai F.

Farsangi utóhang.

Méltánytalan volna egy időszakot, bár komoly lapban is, egészen szó nélkül hagyni, mely bohóságai dacára annyi ember elméjét foglalatoskodtatá.

Régi közmondás: a napot csak lementé után kell dicserni; azért is jóformán a farsang végére halasztottam, róla döntő ítéletet hozni.

Midőn igénytelen soraim napvilágot látandnak, már nehezen lesz egyébb hátra a farsangból, mint annak közvetlen szüleményei: u. m. tört s zuzott crinolin abroncsok, ürcs carmin csészék, rongyos atlasz és fénymázos cipők, sovány és halvány arcok, fizetetlen árjegyzékek, boldog és boldogtalan visszaemlékezések, üres zsebek, meghiusult remények, szerencsés és szerencsétlen házasságok, papucs kormány s t. effélék, miket ha mind elősorolni akarnék, nem férnék el e lapokban.

Az ideai farsang körülbelül hét hétig tartott, mi önkénytelenül az egyiptomi hét sovány tehénre emlékeztet; mert dacára annak, hogy ezen időszak hosszú volt, mégis valódi mulatságot igen gyéren látott létesülni; ezt egy részt azon élettapasztalatból is ki lehet magyarázni, hogy a sokat soha sem tudjuk úgy megbecsülni, mint a keveset.

A farsangnál legkülönösebb, hogy mindig két párt csoportosul körülötte: az egyiknek rövid a farsang, ha még a nagy böjtöt is oda csatoljuk, másiknak meg hosszú, ha mindjárt két hétig tartana is.

Kik tartják rövidnek a farsangot? Az agg legények és agg szüzek, a leányaikat férjhez adni akaró mamák, a serdülő hajadonok és ifjak, a kelmeárusok és hajfodrászok, a cukrászok és zenészek, különösen ez utóbbiak azért, mivel ez náluk szintugy, mint a szép hölgyeknél, az aratás ideje; továbbá az ujdondászok és r. levelezők, különösen ha a politikai téren az apály állott be; ugy szintén a szobacicusok, az ugynevezett házi barátok és inasok, mivel a házi mulatságok ilyenkor számokra az, mi a halásznak a zavaros víz; végül pedig a szabók, cipőszők és divatárusnők, noha ezen három utóbbi osztálynak sokat kell szenvednie. Ha bálra készülő hölgyhez jönnek, akkor majd bő, majd meg szűk a ruha, majd szorít a cipő, majd meg lehull a lábról, ugy szinte a fejdisz is majd nagyon szerény, majd meg nagyon kiáltó, mindaz által szívesen tűrik ők ezt, mert rég felfogják ők már Saphir eme szavainak értelmét: Geld regiert die Welt. És ez igaz, mert ki nem tapasztalta volna már ez életben, hogy a pénz mindenható, hiszen már Macedonai Fülöpp mondá: nincs bástya oly magas, melyen egy arannyal terhelt számár át nem mehetne.

A farsang ellenzőinek száma korántsem oly csekély, mint első pillanatra gondolnók; mert nincs lény, nincs gondolat, melynek, ha még oly világosan tűnnék is ki haszna vagy

korszerűsége nem volna ellene. És így áll ez szintén a szégyén farsanggal is.

A farsangnak legmakacsabb ellenei pedig leginkább a következők: u. m. a fiatal nővel bíró férfiak, mivel félnék, hogy nejeik a farsangon másokkal annyit táncolnak, hogy nekik utoljára nem is marad; pedig csalatkoznak: mert bizony csak tagadjon meg kedves kis nejétől egy fejéket, vagy egy ruhát, majd megjárhatja az vele a medve-táncot; ugy szintén ellenei a farsangnak: a hajadonokkal megáldott papák és az agg nagynénék, az előbbieket azért, mivel mennyivel többet dalidóznak leányai, annyival inkább szaporodnak költségeik, és — adósságaik; az utóbbiak pedig azért haragúsnak, részint mivel túl vannak már azon az időn, hol eszendeiket még lelkiismeretesen meg tudták számlálni, és így táncolni még is restelnek már, részint mivel örhölgyösködni kell nekik, míg az oltalmuk alá bizott angyalkák táncolnak, ők csak unják magokat és — ásítognak; továbbá nem barátjai a carneválnak a hivatalfőnökök és professorok, azok, mivel alárendeltjeik későn v. éppen nem jönnek a hivatalba, noha monda szerint egyik főnök, hajdanában ezt a megjegyzést tette egyik a bál miatt elkésett hivatalnokának; hiszen hogy bába megy azt nem bánom, hanem csak legyen aztán annak idején az irodában! alhat itten is, mert az a dolog lényege: hogy in corpore legyen jelen; a tanítók pedig azért haragúsnak, és méltán, mivel növendékeik bál után közönségesen semmit, vagy csak igen keveset tudnak a leckéből, minnek aztán „ness“ a vége; legnagyobb ellenségei mindazáltal a farsangnak a — színészek.

Mi táncvigalmainkat illeti: azok mind számra, mind minőségre korán sem feleltek meg a várakozásnak, egy kettőt kivéve.

Névszerint a következők érdemlenek említést, u. m.: a négy piquenique és a két társasági táncvigalom a redoute épületében, a négy casino bál a Józsefvárosban.

A dalárdai bálók csak annyiból említésre méltók, mert az egyik egészen, a másik is majdnem egészen bukott meg.

Heti szemle.

— Zenta városa legujabban nagy érdemet szerzett a nevelés és művelődés érdekében. Ugyanis az ottani leány-növeldét egy negyedik osztálylyal szaporitá, egy realiskola számára pedig százezer forintot utalványozott a nemzeti kölcsön kötelezvényeiből. Tartományunk fővárosát, a történetdús Temesvárt, már a másod és harmadrendű városok is

tulszárnyalják, Hej, de midőn oly szűk is ez a jövedelem, hogy senki sem hinné milyen fényes háztartásra kénytelen ez a község!

Temesvári ujdonságok.

* A belügyministerium az itteni gazdasági egyesületnek némely chinai haszonnövény magvát küldte be, hogy kísérletek történjenek ezen növények éghajlatunk alatti tenyész-tésére. A magvakat Montigny francia főconsul Changai és Ningpo-ban küldte Austriába. Hisszük, hogy a gazdasági egyeslet útján ezen növények maholnap elfognak terjedni. Az egyeslet legujabban állandó telket nyert (12 holdat) a vasuti pályaudvar közelében, cserében a Bega partján haszonbérben tartott epreskertért, és most némileg gyakorlati gazdaságot is kezdhetend.

* Mult vasárnapon Auer Lipót a jözsefvárosi olvasó körben hangversenyt adott, mely válogatott közönséget gyűjtött az illető helyiségbe, de sokkal látogatottabb lett volna, ha jobban hirdetteték. A program hét pontjai közül Auer négyet játszott el élénk tapsok mellett. Legfényesebb sikert aratott azonban Friedrich asszonyság, ki „Pia de Tolomei“ operából olasz szövegű dallamot nagy bravourral énekelvén, a hallgatókat viharzó tapsokra ragadta el, és háromszor hivatott ki.

* Több ízben azt rebesgették, hogy belvárosi diszpiacunk négyszög kövekkal ki fogna rakatni. Bizton állithatjuk, hogy e költséges rendszabályból semmi sem lesz.

✂ Színházi dolgokban rövidek leszünk helyszüke miatt. Auer Lipót e héten három hangversenyt adott, színházi bérletben, t. i. 7-én 11-én és 12-én, mindig vigjátékok előadásával is. A hangversenyzőnek korát tekintve, valóban kifejlett technikájáról, és nyomatékos ivvezetéséről meg voltunk lepetve; ha majdan a hangok tisztaságában szintoly előmenetelt teend, szép jövőt jósolhatunk fiatal hazánkfiának, kit a mi közönségünk a legbuzdítóbb módon fogadott. Minden játékdarabja után 1—2-szer hivatott ki. F. hó 12-én jutalomjátéka is volt, közönség szép számmal. — A szini előadásokból kiemeljük, mint legjobban sikerülteket a „Ballnacht“ operát, mely 10-én és a „Witzigungen“ című vigjátékot, mely 11-én előkerült, és Zenero, Wagner, Lenz, Sachs kisasszonyok, továbbá Lazzer és Deutsch urak hatásos együttműködése következtében igen megtetszett.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

MOLL

SEIDLITZ PORA

Az utolsó világműkiállításán a hivatalos „Wiener Zeitung“ számai szerint minden hasonnemű házi gyógyszerek közt **egyedül csak ez** tüntetett ki **érdemmel**, s a nemzetközi esküszéknek ezen főhatalmu nyilatkozata által e készítmény fölülmulhatlan minősége és dicséretreméltósága a bel és külföld minden hasonnemű készítményei irányában elvitázhatatlanul bebizonyítottatott.

Egyedül központi szétküldő raktár: Bécsben a „golya“ című gyógyszertárban, Tuchlauben, Wandel-szálloda átellenében. — Ára egy bepecsételt eredeti skatulyának 1 frt. 12 krt. pp. Pontos használati utasítások minden nyelven.

Ezen, ezer példákban és sok évi tapasztalás után mint kitünőnek bebizonyult Seidlitz-porok városban és vidéken most már oly általános elismerésre találtak, miszerint azoknak hire jelenleg az ausztriai birodalom határain messze túlterjed. Hogy mit képes mivelni Moll Seidlitz-porainak biztos gyógyszerje, nevezetesen **gyomor és alhasi bántalmaknál**, s hogy azok mily jelentékeny segélyt nyújtanak májbetegség, hasszorulás, aranyér, szédülés, szívdobogás, vértodulás, gyomorgörcs nyálkásodás, gyomorégetés s külömbféle nőnemi betegségeknel azt már mint bebizonyult ténytet kell elismerni és számos gyenge idegzetű személyek e porok okos használata által már gyakran lényeges könnyebbülést és új életet nyertek.

Temesvárott rendeléseket fogad a fenebbi gyógy-szerekre **Uhrmann M.** papir- és mű-árus úr.